

Međunarodni okviri za zaštitu predela od negativnih tehnogenih i klimatskih uticaja (sa posebnim osvrtom na zaštitu ruralnih područja)

Prof. dr Vladan Joldžić, doc. Ana Batričević
asist. Vera Stanković

Naučni rad
UDC:302.52/64(094.2)

UVOD

Brojni predeli, a posebno ruralna područja, tereni unutar kojih su vekovima prisutni kvalitetni odnosi čoveka i prirode, zadnjih decenija su pod sve snažnijim pritiskom privredno tehnoloških parametara razvoja, pa i onih što potiču sa udaljenih, čak i transkontinentalnih, prostora. Sve to zahteva adekvatnu i konstantnu reakciju međunarodne zajednice.

Cilj ovog rada je da ukaže na napred pomenute probleme i potrebne pristupe istim kroz lakonsku analizu jednog broja dokumenata međunarodnog prava od direktnog ili indirektnog značaja za materiju kojom se bavimo. Jasno, kako je do njihovog formiranja dolazilo postupno, tokom vremena, a takođe uz postepeno širenje objekata njihovog pravnog tretmana kao i prostora pravnog dejstva, to je razumljivo da se i mi u izlaganju vodimo istom logikom, te detaljnije, ukazujući na one elemente koji su od značaja za očuvanje kvaliteta ruralnih prostora, delova sveukupne životne sredine bez kojih i nije moguć održivi razvoj pa, na mnogim mestima Planete, ni opstanak raznih vrsta ali i čoveka.

Takođe postaje jasno da postizanje postavljenih ekoloških ciljeva, otuda obaveza i prava različitih subjekata uključujući i država, nije moguće postići bez formiranja kao i usklađivanja između država za to neophodnih pravnih okvira.

1. RAZVOJ MEĐUNARODNIH OKVIRA ZA ZAŠTITU PREDELA OD NEGATIVNIH TEHNOGENIH I KLIMATSKIH UTICAJA

Intenzivni industrijski razvoj, koji je svoj zamah naročito dobio tridesetih godina dvadesetog veka, praktično je još u vremenu svog ubravanja doveo do snažnih a ekološki negativnih tehnogenih uticaja.

Adekvatan primer su prve kisele kiše što su sa teritorije Kanade snažno pogađale SAD, upravo ruralna i šumska područja. Ali je takođe proizveo i prve političko pravne reakcije neophodne za zaštitu

Adresa autora: Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, Gračanička 12

Rad primljen: 15. 08. 2016.

Rad prihvaćen: 30. 01. 2017.

od ekološki neželjenih tehnogenih uticaja i dogovor SAD i Kanade da formiranjem i usvajanjem adekvatne konvencije startuju njihovo sprečavanje [29]. Ovaj dokument je za našu temu značajan iz nekoliko razloga:

1. formirao je i u praksu uveo princip standardizacije, bez čijeg je zaživljavanja, stvaranjem raznovrsnih tabela i unutar istih preciziranih ograničenja, mahom: a.) aneksima međunarodnim aktima, te b.) podzakonskim aktima unutar država, nemoguće da se precizno kaže šta to i u kojoj meri negativno (a tehnogeno) utiče na elemente životne sredine, odnosno i nije im moguće postaviti jasna ograničenja,
2. ukazao je šta ova zagađenja ponajpre pogađaju: vodu, vazduh i zemljište kao ekološke vrednosti, ali i medijume putem kojih se negativni uticaji prenose na sva druga dobra te čoveka,
3. uspostavio je obaveze Stranama da na domaćem terenu regulišu, otuda i spreče, neželjene a ekološki negativne uticaje, što potom postaje deo matrice obaveza strana unutar najvećeg broja konvencija od ekološkog značaja, i
4. formirao je takođe i svojevrsnu matricu za formulisanje niza potonjih konvencija koje i na globalnom nivou regulišu probleme neželjenih tehnogenih uticaja.

Među prvim takvim tekstovima međunarodnog javnog prava od ekološkog značaja upravo konvencije posvećene zaštiti kulturnih i prirodnih blaga [4, 39] a posebno one usmerene ka zaštiti vazduha na velikim udaljenostima [8], kao i ozonskog sloja [28], a da ih prati čitav niz protokola posvećenih protekciji od raznovrsnih tehnogenih uticaja [40].

Oslanjajući se na principe uspostavljene još napred pomenutim dogovorom između Kanade i SAD, kao i svojevrsnom logikom strukture iskazanoj u formiranju dotične konvencije, brojne države pristupile formiranju konvencija od regionalnog značaja, primera radi zarad regulacije saobraćaja tereta na rekama [16], što potom prerasta i u brigu o njihovim ekološkim kvalitetima¹, ali i zaštite od hemijskih zagađenja. Otuda su i države sliva

¹ O tome dovoljno govori činjenica o regulisanoj saradnji Danube River Commission и Ramsar Secretariat-a.

Rajne, najvećim delom 1976. godine donele niz konvencija namenjenih sprečavanju negativnog tehnogenog uticaja na reku Rajnu (njene vode, priobalje, živi svet ali i ljude) [11, 12, 13, 14]

Sprečavanju negativnih prekograničnih tehnogenih uticaja takođe su namenjene i: Konvencija o zaštiti i iskorišćavanju transgraničnih vodotokova i međunarodnih jezera [9, 40], Konvencija o proceni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu [7, 35], Konvencija o prekograničnim efektima industrijskih udesa [15], kao i Konvencija o sprečavanju većih industrijskih akcidenata [3, 34]. Ovi i njima slični tekstovi, iako su primarno namenjeni regulaciji postupanja u redovnim i vanrednim situacijama u privređivanju upravo time u velikoj meri pružaju i generalne elemente zaštite predela od tehnogenih uticaja, kako konstantnih i dozvoljenih tako i onih neželjenih i akcidentnih, tehnogenih uticaja na ruralna područja.

Interesantno je da se primeti kako je samoj zaštiti područja života i rada čoveka, a posebno ruralnih predela, pažnja posvećena pre više od 40 godina. Primera radi od strane političkih poslanika Afričkih država još 1968. godine, kroz formiranje konvencije posvećene konzervaciji prirode i njenih resursa [1], a potom usmeravanju napora na zaštitu prostora opterećenih klimatskim promenama, posebno Sahela, te iniciranjem Konferencije UN o dezertifikaciji, koja je 1977. godine rezultovala Planom akcija i Rezolucijom o dezertifikaciji [31].

Ipak, stvarnih rezultata na polju pravne zaštite od dezertifikacije u dobroj meri izazvane i klimatskim promenama pod uticajem najjačih privreda sveta praktično nije bilo. Otuda je pokrenuta nova inicijativa, na Konferenciji u Rijju [32], da se od strane UN formira posebna Konvencija o dezertifikaciji, što je i učinjeno [22, 40]. Inače, na samom skupu u Rijju takođe je doneta izuzetno važna Konvencija o klimatskim promenama [30], koja poziva na globalnu zaštitu od klimatskih promena koje izaziva čovek proizvodeći uslove za efekte staklene bašte (vidi član 2.). Ovome valja dodati i dokument iz Ria poznat kao Stavovi o principima o šumama [27] koji precizira poželjne mada u tom momentu ne i obavezne odnose prema šumama, kako odnose pojedinaca, tako i pravnih lica i država.

Svi napred pomenuti dokumenti poslužili su kao svojevrsni okviri i osnovi za potonje formiranje tekstova ciljano formiranih za zaštitu predela, posebno ruralnih. Pa tako i u Evropi. Nama su od posebnog značaja dva među njima: Evropska konvencija o predelima [19, 33] i Karpatska konvencija [21, 36].

Evropska konvencija o predelima država članica Saveta Evrope formirana je sa ciljem postizanja održivog razvoja kao balansa između društvenih potreba, ekonomskih aktivnosti i životne sre-

dine [19], uz naznaku da su za ovo neophodni zaštita, upravljanje i planiranje [19], kao i svest da predeli značajno doprinose formiranju lokalnih kultura, te da su osnovna komponenta prirodnog i kulturnog nasleđa i blagostanja Evrope [19]. U ovim stavovima pošlo se od poštovanja osnovnih odredbi serije dokumenata Međunarodnog ekološkog prava koji doprinose adekvatnom odnosu prema: generalno kulturnom i prirodnom nasleđu [4], divljoj prirodi i staništima [10], arhitektonskom nasleđu Evrope [2, 18], prekograničnoj saradnji evropskih država [18, 19, 28, 26] arheološkom blagu [18, 20], biološkom diverzitetu [6], lokalnoj samoupravi ali i pravu na informacije od ekološkog značaja [17]. Definisan je sam složeni predmet konvencije, i to elementi koji ga čine:

- „predeo“ kao prostor koji je rezultat interakcije prirode i čovekovog delanja (čl. 1., pod a.),
- „politika predela“, koja se formira radi njegove zaštite, upravljanja i planiranja (čl. 1., pod b.), i
- „zaštita predela (čl. 1., pod d.)“, i
- „upravljanje predelom (čl. 1., pod e.)“ i
- „planiranje predela (čl. 1., pod f.)“.

pri tom je jasno rečeno da se predmet tretiran Konvencijom prostire na sveukupnu teritoriju država članica Evrope (čl.: 2. i 15.), ali da obuhvata i saradnju država u zaštiti predela (čl. 3.). Konvencija uspostavlja obaveze Stranama da praktički implementiraju Konvenciju kroz:

- izgradnju adekvatnih zakona, administrativnih angažmana i politika (čl. 4. i čl. 5.), te
- sprovođenje mera izgradnje adekvatne svesti i obrazovanosti stanovništva (čl. 6.),
- neophodnu međudržavnu saradnju (čl. 8.), a posebno
- zaštitu prekograničnih predela (čl. 9.).

pri čemu se vrši i praćenje primene iste (čl. 10.). Takođe su određeni i uslovi pod kojim država strana Konvencije vrši definisanje prostora i objekata „teritorijalne primene (čl. 15.)“, terena koji u svakom slučaju obuhvataju i takozvane ruralne predele. Pri tom su Strane ovlašćene da na terenima pod svojom jurisdikcijom formiraju i primenjuju i strožije propise u vezi zaštite predela, upravljanja istim i njihovog planiranja, od onih sadržanih unutar postojećih ili budućih obavezujućih nacionalnih ili međunarodnih propisa (čl. 12.).

Okvirnom konvencijom o zaštiti i održivom razvoju Karpata Strane dotične konvencije Karpate određuju kao „jedinstveno prirodno blago izuzetne lepote i ekološke vrednosti, važan rezervoar biodiverziteta, izvorište velikih reka, stanište i sklonište od suštinske važnosti za mnoge ugrožene biljne i životinjske vrste i najveću oblast u Evropi, prekrivenu netaknutim šumama, i svesne da Karpati predstavljaju važnu ekološku, ekonomsku, kultur-

nu, rekreativnu i životnu sredinu u srcu Evrope, koju dele brojni narodi i zemlje (preambula, 1. pasus)". Strane Konvencije obavezuju se da sarađuju radi zaštite i održivog razvoja Karpata (čl. 2., st. 1.) uz integrisano planiranje i upravljanje zemljišnim i vodnim resursima (čl. 2., st. 1., pod d.) i ekosistemski pristup (čl. 2., st. 1., pod e.), poštujući:

- odrednice Agende 21 [10 poglavlje, prema čl. 3. Konvencije] i
- parametre održivog korišćenja biološke i predrone raznovrsnosti i saradnje u ovim naporima (čl. 4.) što ih obavezuje i na
- ekološki usmereno prostorno planiranje, uzimajući u obzir ekološki neophodne parametre: adekvatnog prekograničnog transporta, energetike, očuvanja prirodnih resursa, prevencije zagađenja i koherentnog urbanog i ruralnog planiranja u pograničnim oblastima (čl. 5.),
- potrebe i pravila integrisanog a ekološki usmerenog upravljanja vodama i rečnim basenima (čl. 6.),
- neophodnost zadržavanja tradicionalnih načina upravljanja i obrade zemljišta, a posebno planinskih sistema (čl. 7., st. 1.) uz za to obavezno formiranje adekvatne politike i instrumenata (čl. 7., st. 2.), te održivog upravljanja planinskim šumama (čl. 7., st. 4.) i posebne politike spram zaštićenih oblasti (čl. 7., st. 5.).

S obzirom na postavljene zahteve potom su posebno i preciznije, a sa ciljem ekološki usmerene zaštite, od primena savremenih tehnologija i energije. Posebno su obrađeni problemi održivog turizma (čl. 9.), industrije i energetike (čl. 10.), ali i očuvanja kulturnog nasleđa i tradicionalnih znanja (čl. 11.), te uspostavljene obaveze adekvatnih monitoringa (čl. 12.), ali i saradnje Strana (čl. 14.), čemu posebno doprinosi Sekretarijat Konvencije svojim radom (čl. 15.).

Kako je sama Konvencija praktično samo ukazala na potrebu i obavezu očuvanja i održivog razvoja Karpata ali ne i do kraja definisala sve za to potrebne elemente, ovo je potom učinjeno nizom protokola koji za svoje objekte uređenja imaju održivi razvoj: biološkog i prostornog diverziteta [23, 37], šuma [24], turizma [25, 38], te transporta [26]. Zajedničke karakteristike ovih protokola su da određujući opšte ciljeve i obaveze to čine ukazujući (Protokolom o održivom upravljanju šumama) da je osnovni zadatak očuvanje i održivo korišćenje opšteg objekta, Karpatskih prostora, uz očuvanje ili uvećanje njihovih vrednosti, pre svega: šuma (čl. 1.), biološke raznovrsnosti, zaštite zemljišta, ruralnog razvoja, upravljanja vodenim i rečnim slivom, klimatskih promena, turizma, industrije i energije (čl. 1., st. 2.), očuvanja kulturnog nasleđa i tradicionalnog znanja, prostornog planiranja, transporta i

infrastrukture (čl. 3), uz aktivno učešće lokalne zajednice u odnosu prema zaštićenim vrednostima (čl. 4.). Otuda obavezujući na održivo upravljanje ovim šumama (čl. 8.) pa i kada se radi o proizvodnim šumama (čl. 9.), a posebno posvećujući pažnju šumama zaštićenih područja (čl. 11. i 12.), pri čemu se moraju poštovati zahtevi za povećanjem površina šuma iz razloga ublažavanja klimatskih promena (čl. 14.).

Strane su, potpuno svesne neophodnosti ali i vrsta saobraćaja te njihovih uticaja na prostore, posebno: šume, zemljišta, vode i živi svet, iste jasno definisale kao elemente opšteg objekta posebnog a obavezujućeg akta o saobraćaju (Protokola o održivom razvoju) namenjenog njihovom očuvanju na korist sadašnjih i budućih generacija, uz izbegavanje i minimalizovanje negativnih ekoloških i socio-ekonomskih uticaja (čl. 1., st. 1., t. 1.). Otuda je opšta obaveza Strana da u razvoju i korišćenju saobraćaja uzmu u obzir sve neophodne eko zahteve, posebno od značaja za: šume, vode, biodiverzitet, poljoprivredu, šumarstvo, turizam, industriju i energetiku i povodom istih sarađuju (čl. 4.), ali takođe poštujući pravo lokalnih zajednica da učestvuju u ovom rukovođenju i korišćenju (čl. 5.), pa i kada se radi na infastrukturi transporta a sa ciljem ekološki održivog razvoja svih vrsta saobraćaja (čl.: 8., 9., 10., 11., 12), uz poštovanje zahteva da se kad god je moguće koristi nemotorizovan saobraćaj (čl. 13.), upravo da bi se kada je to moguće smanjio tehnogeni uticaj saobraćaja.

ZAKLJUČAK

Kako je analiza pokazala svest o neophodnosti obavezujućeg (pravnog) pristupa problemima promena ekoloških parametara uslova života sve je izrazitija. Otuda i broj osnovnih ali i dopunjujućih tekstova ovome namenjenih, od: globalnog, kontinentalnog te regionalnog značaja. Takođe i da potreba za ovakvim sve jasnijim konstrukcijama legislativnog profila, što znači objektno i ciljno preciznih a principijelno obavezujućih, neprekidno raste, upravo paralelno porastu vrsta i obima iskazivanja ekoloških problema, njihovih uzroka, ali i potreba prirode te humane zajednice. To nas navodi na zaključak da dotični razvoj prava mora da se nastavi, na međunarodnom te unutardržavnim nivoima, pa tako i u okviru Republike Srbije.

LITERATURA

- [1] African Convention on the Conservation of Nature and Natural Resources, Organisation of African Unity, Algiers, CAB/LEG/24.1, [1968].
- [2] Convention for the Protection of the Architectural Heritage of Europe, Granada, 3 October 1985, Council of Europe, European Treaty Series, No. 121.

- [3] Convention concernant la prévention des accidents industriels majeurs (Date de l'entrée en vigueur: 03:01:1997) Lieu: Genève Session de la Conférence: 80, Date d'adoption: 22:06:1993. U literaturi prisutna i pod imenima: Convention concerning the Prevention of Major Industrial Accidents, i C174 Prevention of Major Industrial Accidents Convention.
- [4] Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage, Seventeenth session of the General Conference of the United Nations Education, Scientific and Cultural Organization meeting, Paris, [from 17 October to 21 November 1972]. U.N.T.S. No. 15511, vol. 1037.
- [5] Convention on Access to Information, Public Participation in Decision-making and Access to Justice on Environmental Matters, Aarhus, 25 June 1998, United Nations, *Treaty Series*, vol. 2161.
- [6] Convention on Biological Diversity, Rio, 5 June 1992, United Nations, *Treaty Series*, vol. 1760.
- [7] Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context, Espoo, Finland, 25 February 1991.
- [8] Convention on Long-range Transboundary Air Pollution, Geneva, 13th November 1979.
- [9] Convention on Protection and Use of Transboundary Watercourses and International Lakes, Dokument: I.L.M. 1392 (1992), Helsinki, 17. marta 1992.g.
- [10] Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats, Bern, 19 September 1979, *Treaty Series* No. 56 (1982) Cmnd 8738, UK.
- [11] Convention on the International Commission for the Protection of the Rhine against Pollution (Bern Convention), between: Switzerland, France, Luxemburg and the Netherlands, Bern, 1963.
- [12] Convention on the Protection of the Rhine against Chemical Pollution, 1976.
- [13] Convention on the Protection of the Rhine against Chloride Pollution, 1976.
- [14] Convention on the Rhine, 12th Conference of the Rhine Ministers, 22. 1. 1998, poznata i kao: Action Plan on Flood Defense. Izvor: ICPR 1998.
- [15] Convention on the Trans-boundary Effects of Industrial Accidents, Adopted at Helsinki on 17 March 1992, Doc E/ECE/1268.
- [16] Convention regarding the regime of navigation on the Danube, Belgrade, on 18 august 1948, Bratislava Agreements, 1955.
- [17] European Charter of Local Self-government, Strasbourg, 15 October 1985, *European Treaty Series*, No. 122.
- [18] European Convention on the Protection of the Archaeological Heritage (revised), Valletta, 16 January 1992, *European Treaty Series*, No. 143.
- [19] European Landscape Convention, Florence, 20 October 2000.
- [20] European Outline Convention on Transfrontier Co-operation between Territorial Communities or Authorities, Madrid, 21 May 1980, *European Treaty Series* - No. 106.
- [21] Framework Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians. Done at Kyiv, Ukraine on 22 May 2003.
- [22] International Convention to Combat Desertification in those Countries Experiencing Serious Drought and/or Desertification, Particularly in Africa, Doc. A/AC.241/2712 September 1994, Paris, France.
- [23] Protocol on Conservation and Sustainable Use of Biological and Landscape Diversity to the Framework Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians, Kiev, 22 May 2003.
- [24] Protocol on Sustainable Forest Management to the Framework Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians - 27 May 2011, Bratislava, Slovak Republic.
- [25] Protocol on Sustainable Tourism to the Framework Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians, 27 May 2011., Bratislava, Slovak Republic.
- [26] Protocol on Sustainable Transport to the Framework Convention on the Protection and Sustainable Development of the Carpathians, 26 September 2014, Kiev, Ukraine.
- [27] Report of the united nations conference on environment and development (Rio de Janeiro, 3-14 June 1992), Annex III - Non-Legally Binding Authoritative Statement of Principles for a Global Consensus on the Management, Conservation and Sustainable Development of all Types of Forests, zaveden kao: A/CONF.151/26 (Vol. III.).
- [28] The 1985 Vienna Convention for the Protection of the Ozone Layer; 22nd March, 1985. Kopija originala teksta dobijena od: Ontario Ministry of the Environment.
- [29] Trail Smelter Arbitration (US v. Canada) - Convention for Settlement of Difficulties Arising From Operation of Smelter at Trail, B.C. Signed at Ottawa, April 15, 1935, ratifications exchanged Aug. 3, 1935. U.S. Treaty series, No. 893.
- [30] UN Framework Convention on Climate Change, I.L.M.849, (1992.) [May, 9. 1992.].
- [31] United Nations Conference on Desertification, 29 August - 9 September 1977, Round-up, Plan of Action and Resolutions (UNCOD), The Nairobi Conference, Kenya.
- [32] United Nations Conference on Environment and Development (UNCED), Rio de Janeiro, Brazil - The Earth Summit and Agenda 21 call on the UN General Assembly to set up an inter-governmental committee to prepare for a legally binding instrument that addresses the problem of desertification.
- [33] Zakon o potvrđivanju Evropske konvencije o predelu, *Službeni glasnik Republike Srbije - Međunarodni ugovori*, br. 4/2011.g.
- [34] Zakon o potvrđivanju konvencije o prekograničnim efektima industrijskih udesa, *Službeni glasnik Republike Srbije - Međunarodni ugovori*, br. 42/2009.g.
- [35] Zakon o potvrđivanju Konvencije o proceni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu; *Službeni glasnik R. Srbije*; br. 102/2007.g.

- [36] Zakon o potvrđivanju Okvirne konvencije o zaštiti i održivom razvoju Karpata, *Službeni glasnik Republike Srbije - Međunarodni ugovori*, br. 102/2007. g.
- [37] Zakon o potvrđivanju Protokola o zaštiti i održivom korišćenju biološke i predeone raznovrsnosti uz Okvirnu konvenciju o zaštiti i održivom razvoju Karpata donete u Kijevu 22. maja 2003. godine, *Službeni glasnik Republike Srbije - Međunarodni ugovori*, br. 1/2013.g.
- [38] Zakon o potvrđivanju Protokola o održivom turizmu uz Okvirnu konvenciju o zaštiti i održivom razvoju Karpata, *Službeni glasnik Republike Srbije - Međunarodni ugovori*, br. 5/2015.g.
- [39] Zakon o ratifikaciji Konvencije o zaštiti kulturnog i prirodnog nasleđa, *Službeni list SFRJ*, br. 8/1974.
- [40] Joldžić Vladan (2008.g.): *EKOLOŠKA POLITIKA. Od ideje do izgradnje međunarodnog ekološkog prava*, Izdavač: Institut za kriminološka i sociološka istraživanja, Beograd, 2008.g.

IZVOD

MEĐUNARODNI PRAVNI OKVIRI ZA ZAŠTITU PREDELA OD NEGATIVNIH TEHNOGENIH I KLIMATSKIH UTICAJA (SA POSEBNIM OSVRTOM NA RURALNA PODRUČJA)

Pravna zaštita predela bazira se na nizu ugovora međunarodnog prava, pre svega konvencija, kojima se u vremenu dužem od 40 godina sve detaljnije regulišu brojna pitanja od značaja za zaštitu: voda, vazduha, šuma, zemljišta, živog i neživog sveta, ali i kulturnog blaga, elemenata od značaja za očuvanje kvaliteta predela, među kojima posebno ruralnih kao terena unutar kojih su u velikoj meri očuvani već vekovima prisutni kvalitetni odnosi čoveka i prirode. Ova zaštita se dotičnim elementima Međunarodnog ekološkog prava pruža i od neželjenih tehnogenih uticaja a zaživljava njihovim usvajanjem i razradom na nivou nacionalnih zakonodavstava, što znači i Republike Srbije.

Ključne reči: *ruralna područja, kvaliteti, potencijali, problemi, pravni pristup.*

ABSTRACT

INTERNATIONAL LEGAL FRAMEWORKS FOR THE PROTECTION OF LANDSCAPES FROM NEGATIVE TECHNOGENIC AND CLIMATE IMPACTS (WITH SPECIAL FOCUS ON RURAL AREAS)

Legal protection of regions have been based on many international law contracts, at first place conventions, by which, through the time more than forty years long, have been regulated many questions and problems of importance for the protection of: waters, soils, woods, air, live and non-alive elements of environments, cultural heritages, elements of importance for the landscape and rural protection, as well as ambiances which characterize adequate relationship between man and nature. Mentioned protection had been and also is regulated by the elements that precisely treat mass of unwonted technogenic influences on the elements of environment but really enter into force by the adequate elements of national legislatures, between them of the Republic of Serbia also.

Keywords: *rural regions, qualities, potentials, problems, legal approach.*